WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 22 grudnia 2010 r.*

W sprawie C-507/08

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 88 ust. 2 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 21 listopada 2008 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez C. Giolita i J. Javorsky'ego oraz K. Walkerovą, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Słowackiej, reprezentowanej przez B. Ricziovą, działającą w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

* Język postępowania: słowacki.

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, K. Schiemann (sprawozdawca), L. Bay Larsen, C. Toader i M. Safjan, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,
sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 czerwca 2010 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 września 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W skardze Komisja Wspólnot Europejskich wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że nie wykonując decyzji 2007/254/WE Komisji z dnia 7 czerwca 2006 r. w sprawie pomocy państwa C 25/2005 (ex NN 21/2005) udzielonej przez Republikę Słowacką na

rzecz Frucony Košice a.s. (Dz.U. L 112, s. 14) Republika Słowacka uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 249 akapit 4 WE i art. 2 wspomnianej decyzji.

Ramy prawne

2 Motyw 13 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 traktatu WE (Dz.U. L 83, s. 1) brzmi następująco:

„W przypadkach pomocy przyznanej niezgodnie z prawem, która nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem, skuteczna konkurencja powinna zostać przywrócona; w tym celu konieczne jest, by pomoc ta, włączając odsetki, została bezzwłocznie odzyskana; właściwe jest, by windykacja takiej pomocy została przeprowadzona [by odzyskanie takiej pomocy zostało przeprowadzone] zgodnie z procedurami prawa krajowego; zastosowanie tych procedur nie powinno, przez uniemożliwienie bezzwłocznego i efektywnego wykonania decyzji Komisji, utrudniać przywrócenia skutecznej konkurencji; dla osiągnięcia tego celu państwa członkowskie powinny podjąć wszelkie konieczne środki zapewniające skuteczność decyzji Komisji".

3 Artykuł 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi:

„Bez uszczerbku dla jakiegokolwiek orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich wydanego zgodnie z art. [242 WE] windykacja zostaje przeprowadzona [odzyskanie zostaje przeprowadzone] bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji Komisji. W tym celu oraz w wypadku postępowania przed sądami krajowymi, zainteresowane państwa członkowskie podejmują wszelkie konieczne kroki, jakie dostępne są

w ich odpowiednich systemach prawnych, włącznie ze środkami tymczasowymi, bez uszczerbku dla prawa wspólnotowego".

4 Zgodnie art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia:

„Jeżeli zainteresowane państwo członkowskie nie zastosuje się do decyzji warunkowej lub negatywnej, w szczególności w przypadkach określonych w art. 14, Komisja może przekazać sprawę bezpośrednio Trybunałowi Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich zgodnie z art. [88 ust. 2 WE]".

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

5 W drodze decyzji 2007/254/WE Komisja uznała, iż działania podjęte przez Republikę Słowacką na rzecz Frucony Košice a.s. (zwanej dalej „Fruconą)" stanowiły pomoc państwa i że pomoc ta nie była zgodna ze wspólnym rynkiem.

6 Jak wynika z przywołanej decyzji, Frucona prowadziła działalność w zakresie produkcji alkoholi, napojów alkoholowych, napojów bezalkoholowych, przetworów owocowo-warzywnych i octu, otrzymała pomoc państwa w postaci umorzenia przez miejscowy IV urząd skarbowy w Koszycach (zwany dalej „urzędem skarbowym") zobowiązania podatkowego w ramach „układu" zawartego przez wspomniane przedsiębiorstwo z wierzycielami, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie nr 328/91 o postępowaniu upadłościowym i układowym. Z ustawy tej wynika, że podobnie jak w postępowaniu upadłościowym, układ zmierza do uregulowania sytuacji finansowej zadłużonej spółki, lecz jego celem jest umożliwienie kontynuowania przez nią działalności poprzez zawarcie układu z wierzycielami, zgodnie z którym spółka ta zobowiązuje się do spłaty części swoich długów w zamian za umorzenie

pozostałych wierzytelności. Układ ten musi zostać zatwierdzony przez sąd kontrolujący to postępowanie.

7 W dniu 8 marca 2004 r. Frucona złożyła we właściwym Krajský súd (sądzie okręgowym) wniosek w sprawie układu z wierzycielami. Jej pasywa obejmowały między innymi zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku akcyzowego od alkoholu. Po tym jak wierzyciele zagłosowali za zawarciem układu, został on zatwierdzony przez Krajský súd w dniu 14 lipca 2004 r. Po upływie terminu na wniesienie skargi jego orzeczenie zostało objęte powagą rzeczy osądzonej.

8 Układ przewidywał, że Frucona spłaci 35% długów w terminie jednego miesiąca, w zamian za co wierzyciele zrezygnują z pozostałych 65% długów.

9 Całkowita kwota, jaką Frucona była dłużna urzędowi skarbowemu, wynosiła 640 793 831 SKK (czyli 16,86 mln EUR). W ramach układu z wierzycielami urząd skarbowy odzyskał kwotę 224 277 841 SKK (czyli 5,86 mln EUR), zatem kwota wierzytelności podatkowej, z jakiej zrezygnowano, wyniosła 416 515 990 SKK (czyli 11 mln EUR).

10 Po zbadaniu spornego umorzenia zobowiązania podatkowego zgodnie z art. 88 ust. 2 akapit pierwszy WE, Komisja stwierdziła, że wskutek tego umorzenia Republika Słowacka bezprawnie przyznała pomoc Fruconie i postanowiła w decyzji 2007/254, co następuje:

„Artykuł 1

Pomoc państwa, której Republika Słowacka udzieliła na rzecz [Frucony], w wysokości 416 515 990 [SKK], jest niezgodna ze wspólnym rynkiem.

Artykuł 2

1. Republika Słowacka podejmie wszelkie niezbędne środki, aby odzyskać od beneficjenta bezprawnie przyznaną pomoc, o której mowa w art. 1.

2. Zwrot [odzyskanie] pomocy nastąpi niezwłocznie i zgodnie z procedurami prawa krajowego, pod warunkiem że umożliwiają one natychmiastowe i skuteczne wykonanie niniejszej decyzji.

3. Do sum podlegających zwrotowi [odzyskaniu] doliczone zostaną odsetki za cały okres od dnia przyznania pomocy spółce [Frucona] aż do jej faktycznego odzyskania.

[…]

Artykuł 3

Republika Słowacka w ciągu dwóch miesięcy od powiadomienia o niniejszej decyzji poinformuje Komisję o już podjętych i planowanych środkach służących jej realizacji.
[…]

[…]".

11 W dniu 12 stycznia 2007 r. Frucona wniosła skargę do Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich (sprawa T-11/07 Frucona Košice), domagając się stwierdzenia nieważności tej decyzji, nie wnosząc przy tym o jej zawieszenie w drodze zarządzenia środków tymczasowych. Republika Słowacka nie wniosła skargi na wspomnianą decyzję notyfikowaną jej w dniu 12 czerwca 2006 r.

12 Wykonując tę decyzję, w dniu 4 lipca 2006 r. urząd skarbowy wezwał Fruconę do zwrotu w terminie ośmiu dni bezprawnie przyznanej pomocy powiększonej o odsetki. Wskutek niewykonania tego nakazu, w dniu 21 lipca 2006 r. urząd skarbowy wniósł skargę w celu odzyskania pomocy do Okresný súd Košice II (drugiego sądu rejonowego w Koszycach).

13 W orzeczeniu z dnia 11 czerwca 2007 r. sąd ten oddalił powództwo urzędu skarbowego, uznając, iż Frucona nie jest zobowiązana do zwrotu tej pomocy. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy orzeczeniem Krajský súd Košice z dnia 21 kwietnia 2008 r. między innymi z uwagi na niemożliwość wzruszenia orzeczenia o układzie z wierzycielami, ponieważ zostało ono objęte powagą rzeczy osądzonej.

14 Pismem z dnia 2 lipca 2008 r. urząd skarbowy zwrócił się do prokuratora generalnego Republiki Słowackiej z wnioskiem o wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia mającego za przedmiot to ostatnie orzeczenie. Republika Słowacka nie wskazała wyraźnie, jakie działania podjęto w odniesieniu do tego wniosku.

15 Podczas całego postępowania dotyczącego odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy Komisja domagała się niezwłocznego i skutecznego wykonania decyzji 2007/254, zarzucając władzom słowackim, iż zamiast przystąpić bezpośrednio do wykonania tej decyzji zgodnie z prawem krajowym, uznały za konieczne wniesienie do Okresný súd skargi w celu odzyskania pomocy.

16 W tym zakresie władze słowackie przedstawiły zasadniczo dwa główne argumenty:

— postępowanie sądowe było niezbędne dla odzyskania kwoty pomocy i odsetek, ponieważ słowackie prawo podatkowe nie przewiduje podstawy prawnej dla odzyskania wierzytelności organów skarbowych, która była przedmiotem

umorzenia na podstawie układu z wierzycielami. Niezbędne było więc uzyskanie tytułu egzekucyjnego. Innymi słowy, stosownie do prawa słowackiego, decyzja administracyjna urzędu skarbowego nie może „uchylić" mającego powagę rzeczy osądzonej orzeczenia sądu, w którym dokonano kontroli i zatwierdzenia układu pomiędzy Fruconą a jej wierzycielami;

— decyzja 2007/254 nie wiązała bezpośrednio Frucony, lecz zobowiązywała Republikę Słowacką do podjęcia wszelkich środków niezbędnych dla odzyskania bezprawnie pomocy przyznanej. Zatem, decyzja ta jako „zagraniczna" decyzja administracyjna nie zobowiązywała Frucony do zwrotu pomocy. Egzekucja tej decyzji nie była więc możliwa na szczeblu krajowym.

17 W następstwie wymiany korespondencji oraz wezwań wystosowanych po upływie przewidzianego w art. 3 decyzji 2007/254 terminu dwóch miesięcy na poinformowanie o środkach podjętych w celu jej wykonania, Komisja, uznając, że Republika Słowacka nie wykonała decyzji w skuteczny sposób, zdecydowała o wniesieniu niniejszej skargi.

W przedmiocie skargi

Argumentacja stron

18 Nawiązując do wyroków: z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie C-142/87 Belgia przeciwko Komisji, Rec. s. I-959, pkt 66 oraz z dnia 21 marca 1991 r. w sprawie C-305/89

Włochy przeciwko Komisji, Rec. s. I-1603, pkt 41, Komisja twierdzi, że zniesienie bezprawnej pomocy w drodze odzyskania tej pomocy stanowi logiczną konsekwencję stwierdzenia jej bezprawności. Zgodnie z wyrokiem z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie C-404/00 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. s. I-6695, pkt 21, państwo członkowskie będące adresatem decyzji zobowiązującej je do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy ma wynikający z art. 249 WE obowiązek podjęcia wszelkich właściwych środków w celu zapewnienia wykonania decyzji.

19 Tymczasem Komisja zauważa, że w niniejszej sprawie po upływie ponad 29 miesięcy od dnia notyfikowania decyzji 2007/254 wciąż nie odzyskano pomocy przyznanej Fruconie. Komisja utrzymuje w konsekwencji, że Republika Słowacka uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy decyzji 2007/254 oraz art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999.

20 Okoliczność, że organy skarbowe wniosły skargę w celu odzyskania kwoty bezprawnie przyznanej pomocy, powolność postępowania sądowego i orzeczenie Okresný súd Košice II, a następnie Krajský súd Košice uniemożliwiły według Komisji natychmiastowe i skuteczne wykonanie decyzji 2007/254, mimo że organ odpowiedzialny za jej odzyskanie działał zgodnie z prawem krajowym. Komisja uważa, że władze słowackie naruszyły zasadę bezpośredniej skuteczności przepisów prawa wspólnotowego w wypadku kolizji tychże przepisów i przepisu prawnego państwa członkowskiego.

21 Jeżeli chodzi o okoliczność, że orzeczenie zatwierdzające układ z wierzycielami zawarty w ramach postępowania układowego zostało objęte powagą rzeczy osądzonej, co zdaniem Republiki Słowackiej uniemożliwia odzyskanie przyznanej pomocy, Komisja powołuje się na wyrok z dnia 18 lipca 2007 r. sprawie C-119/05 Lucchini, Zb.Orz. s. I-6199, pkt 63, w którym Trybunał orzekł, że prawo wspólnotowe stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu prawa krajowego wprowadzającego zasadę powagi rzeczy osądzonej, w przypadku gdy jego stosowanie uniemożliwia odzyskanie

pomocy państwa przyznanej z naruszeniem prawa wspólnotowego, której niezgodność ze wspólnym rynkiem została stwierdzona w ostatecznej decyzji Komisji.

22 Według Komisji rozstrzygnięcie sądów słowackich w niniejszej sprawie jest równoznaczne z nieuwzględnieniem celów, jakie przyświecają przepisom wspólnotowym w dziedzinie pomocy państwa, co uniemożliwia skuteczne wykonanie decyzji 2007/254 i natychmiastowe przywrócenie uprzednio istniejącej sytuacji oraz przedłuża będącą skutkiem przyznania spornej pomocy nienależną przewagę konkurencyjną, co wynika z wyroku z dnia 5 października 2006 r. sprawie C-232/05 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. s. I-10071, pkt 52.

23 Ponadto Komisja kwestionuje postępowanie władz słowackich z punku widzenia zasady równoważności, która to wzorem zasady skuteczności musi być uwzględniana w ramach oceny autonomii proceduralnej przysługującej państwom członkowskim w celu wykonania prawa wspólnotowego. Zdaniem Komisji wspomnianą zasadę równoważności naruszono, ponieważ decyzja 2007/254 została pozbawiona wykonalności, jaką posiadają przykładowo decyzje podatkowe wydawane przez urząd skarbowy.

24 Republika Słowacka podniosła w odpowiedzi na skargę, że wykładnia literalna art. 2 ust. 1 i 2 decyzji Komisji, a konkretnie zastosowanie słowa „odzyskiwanie" („vymáhanie" w wersji słowackiej) zamiast słowa „odzyskanie" („vymoženie" w wersji słowackiej) wskazuje, wbrew wykładni proponowanej przez Komisję, iż nie można wywnioskować, że Republika Słowacka została zobowiązana do skutecznego odzyskania pomocy w określonym terminie. Jej zdaniem jedyny obowiązek wynikający z decyzji polega na podjęciu wszelkich środków niezbędnych dla odzyskania kwoty omawianej pomocy.

25 Republika Słowacka podnosi, iż rzeczywiście podjęła różne kroki w celu szybkiego i skutecznego odzyskania tej kwoty pomocy w szczególności poprzez wezwanie

Frucony do jej zwrotu, a następnie próbę zmuszenia jej do tego na drodze sądowej. Republika Słowacka podkreślała również, że decyzja 2007/254 nie była jeszcze ostateczna, zważywszy że została ona zaskarżona przed Sądem.

26 W konsekwencji Republika Słowacka uważa, że zastosowała się do decyzji 2007/254 oraz do wymogów wynikających z art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999.

27 Republika Słowacka zwraca również uwagę na okoliczność, że na przyznanie Fruconie pomocy państwa w ramach układu z wierzycielami zezwolono w orzeczeniu sądu odpowiedzialnego za jego kontrolę, przy czym orzeczenie to po objęciu go powagą rzeczy osądzonej nie może być uchylone przez urząd skarbowy będący organem administracji. Republika Słowacka podnosi, że prawo wspólnotowe nie wymaga, aby taki organ administracji był zobowiązany uchylać wyroki sądów krajowych objęte powagą rzeczy osądzonej.

28 Republika Słowacka uważa oprócz tego, że ww. wyrok w sprawie Lucchini nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy. W odróżnieniu bowiem od orzeczenia sądu włoskiego będącego przedmiotem sporu w sprawie zakończonej tym wyrokiem, wydane w dniu 14 lipca 2004 r. orzeczenie Krajský súd zostało objęte powagą rzeczy osądzonej z powodu upływu terminów na wniesienie skargi zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi, na długo przed wydaniem decyzji 2007/254. Ponadto rzeczony wyrok wydano po podjęciu przez Republike Słowacką kroków w celu odzyskania kwoty spornej pomocy na drodze sądowej.

29 Wniesienie do sądu krajowego skargi przeciwko Fruconie w celu odzyskania tej kwoty pomocy stanowiło zatem odpowiedni i szanujący wymóg natychmiastowości i skuteczności sposób postępowania.

30 Co się tyczy zarzutu Komisji, zgodnie z którym Republika Słowacka naruszyła zasadę równoważności, państwo to twierdzi że skoro decyzja 2007/254 nie stanowi bezpośredniego tytułu wykonawczego, nie było ono zmuszone uznać jej bezpośredniego stosowania, inaczej bowiem stanowiłoby to zaprzeczenie przysługującej państwom członkowskim autonomii proceduralnej w ramach wykonania decyzji wydanej na podstawie art. 88 ust. 2 WE.

31 Ponadto zasada równoważności została wypracowana w dziedzinie ochrony praw jednostek, a nie w dziedzinie dotyczącej wyłącznie zobowiązań państw członkowskich względem Wspólnoty Europejskiej, do której należą decyzje Komisji wydane na mocy art. 88 ust. 2 WE.

32 W replice Komisja kwestionuje literalną wykładnię decyzji 2007/254 sugerowaną przez Republikę Słowacką. Według Komisji decyzja ta zobowiązuje to państwo członkowskie do faktycznego uzyskania zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy, a nie jedynie do rozpoczęcia procesu jej odzyskiwania w terminie dwóch miesięcy określonym w jej art. 3, co odpowiada zasadzie, zgodnie z którą postępowania toczące się według zasad prawa krajowego wszczęte przez państwo członkowskie w celu wykonania decyzji muszą umożliwiać natychmiastowe i skuteczne ich wykonanie.

33 Jedyny wyjątek od obowiązku wykonania decyzji Komisji stanowi zaistnienie wyjątkowych okoliczności powodujących całkowitą niemożliwość prawidłowego wykonania przez państwo członkowskie rzeczonej decyzji. Tymczasem w niniejszym przypadku Republika Słowacka nie powołała się na takie okoliczności.

34 Ponadto odwołując się do wyroku z dnia 27 czerwca 2000 r. w sprawie C-404/97 Komisja przeciwko Portugalii, Rec. s. I-4897, pkt 55, Komisja twierdzi, że skoro prawo wspólnotowe nie określa procedury, jaką ma zastosować zainteresowane państwo

członkowskie w celu wykonania decyzji nakazującej odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy, stosownie do art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 odzyskanie to powinno odbyć się zasadniczo w zgodzie z właściwymi przepisami prawa krajowego, przy czym należy stosować je w taki sposób, aby nie uniemożliwiały one w praktyce wymaganego przez prawo wspólnotowe odzyskania pomocy państwa oraz aby interesy Wspólnoty były w pełni uwzględniane.

35 W tym względzie Komisja podkreśla, że jakkolwiek nie ma żadnego zamiaru narzucać Republice Słowackiej sposobu odzyskania omawianej pomocy państwa, wybrany przez to państwo członkowskie sposób postępowania nie odpowiada wymogowi natychmiastowego i skutecznego odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, ponieważ 29 miesięcy po notyfikowaniu decyzji 2007/254 jej odzyskanie wciąż nie miało miejsca.

36 Poza tym, wbrew twierdzeniom Republiki Słowackiej, Komisja nie wymagała, aby urząd skarbowy uchylił prawomocne orzeczenie sądowe, lecz zaproponowała, jako jedną z możliwych procedur wykonania decyzji 2007/254, cofnięcie przez właściwy organ bezprawnej decyzji o przyznaniu pomocy, co byłoby zgodne z orzecznictwem Trybunału. Komisja podniosła również, że orzecznictwo to wymaga od właściwych sądów krajowych odstąpienia od stosowania przepisów prawa krajowego sprzecznych z prawem wspólnotowym.

37 Komisja przypomina, że zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego powoduje, iż przeważa ono nad każdym aktem prawa krajowego, niezależnie od tego, czy chodzi o akt administracyjny, czy ustawodawczy lub nawet prawomocne orzeczenie, co wynika z ww. wyroku w sprawie Lucchini. Okoliczność, że wyrok ten został wydany po wydaniu orzeczenia sądowego zatwierdzającego pomoc państwa przyznaną Fruconie, nie jest decydująca, ponieważ wyrok ten dokonuje jedynie wykładni obowiązującego prawa, tak jak powinno być ono stosowane.

38 Wreszcie Komisja kwestionuje twierdzenie Republiki Słowackiej, zgodnie z którym zasada równoważności nie stosuje się w kontekście wykonania decyzji Komisji

z dziedziny pomocy państwa, i podnosi, iż autonomię proceduralną państwa członkowskiego ogranicza ogólna zasada skuteczności. Inaczej obowiązek odzyskania pomocy utraciłby zupełnie sens i niemożliwe byłoby zagwarantowanie jednolitej wykładni prawa wspólnotowego.

39 Republika Słowacka ze swej strony kwestionuje twierdzenie Komisji, zgodnie z którym właściwe władze słowackie nie miały zwyczajnie ograniczyć się do podjęcia wszelkich środków koniecznych do odzyskania pomocy, lecz musiały rzeczywiście ją odzyskać. Uważa ona, że w pełni zastosowała się do obowiązków wynikających ze słowackiej wersji decyzji 2007/254 będącej jedyną wersją autentyczną.

40 Ponadto Republika Słowacka w dalszym ciągu utrzymuje, że organy skarbowe nie mogły uchylić orzeczenia sądowego, i uważa, iż zastosowały jedyny możliwy środek odzyskania spornej pomocy.

Ocena Trybunału

41 Przed przystąpieniem do badania zarzucanego Republice Słowackiej uchybienia ciążącym na niej zobowiązaniom w zakresie wykonania decyzji 2007/254, należy przypomnieć pewne zasady wynikające z utrwalonego orzecznictwa Trybunału w dziedzinie.

42 Cofnięcie przyznanej bezprawnie pomocy w drodze nakazania jej odzyskania stanowi logiczną konsekwencję stwierdzenia jej niezgodności z prawem, która nie może zależeć od formy, w jakiej pomoc została przyznana (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 czerwca 1993 r. w sprawie C-183/91 Komisja przeciwko Grecji, Rec. s. I-3131, pkt 16; ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Portugalii, pkt 38).

43 W przypadku decyzji stwierdzającej, że pomoc została przyznana bezprawnie, jej odzyskanie nakazane przez Komisję odbywa się w warunkach określonych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia Rady nr 659/1999. Jedynym argumentem, jaki państwo członkowskie może przytoczyć na swoją obronę wobec skargi Komisji o stwierdzenie uchybienia na podstawie art. 88 ust. 2 WE, jest całkowita niemożliwość prawidłowego wykonania decyzji w sprawie odzyskania pomocy (zob. wyrok z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie C-214/07 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. s. I-8357, pkt 43, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

44 W przypadku trudności z wykonaniem, na podstawie w szczególności art. 4 ust. 3 TUE, nakładającego na państwa członkowskie i instytucje Unii Europejskiej wzajemne obowiązki lojalnej współpracy, Komisja i państwo członkowskie powinny w dobrej wierze współpracować w celu pokonania trudności w pełnym przestrzeganiu postanowień traktatu FUE, zwłaszcza dotyczących pomocy państwa (zob. ww. wyrok z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 W niniejszej sprawie należy stwierdzić na wstępie, że w chwili wniesienia przez Komisję niniejszej skargi, czyli 29 miesięcy po notyfikowaniu decyzji 2007/254, od Frucony nie odzyskano żadnej sumy. Republika Słowacka nie kwestionuje tej okoliczności i co więcej, nie powołuje się na całkowitą niemożność wykonania decyzji Komisji.

46 Jeżeli chodzi o okoliczności wskazane przez Republikę Słowacką w celu uzasadnienia niewykonania decyzji 2007/254 i w konsekwencji nieodzyskania pomocy bezprawnie przyznanej Fruconie, jej argumentacja obejmuje zasadniczo dwie części.

47 Po pierwsze w uwagach na piśmie zaproponowała ona literalną wykładnię art. 2 ust. 1 i 2 decyzji 2007/254 i oparła się w tym zakresie na wykorzystywaniu w słowackiej

wersji słowa „odzyskiwanie" zamiast „odzyskanie", co jej zdaniem oznacza obowiązek podjęcia różnych kroków w celu odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy bez jednak obowiązku jej rzeczywistego odzyskania.

48 Należy zaznaczyć, że taka wykładnia terminów z decyzji 2007/254 w sposób oczywisty nie uwzględnia jej prawdziwego znaczenia. W kontekście uregulowań Unii i w świetle w szczególności motywu 13 i art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/1999 jest oczywiste, jak twierdzi Komisja, że celem decyzji 2007/254 jest przywrócenie skutecznej konkurencji, ze względu na co nakłada ona na państwo członkowskie będące jej adresatem obowiązek rzeczywistego i niezwłocznego odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy państwa. W konsekwencji literalna wykładnia terminów wspomnianej decyzji, jakiej dokonuje Republika Słowacka, nie może zostać przyjęta.

49 Po drugie stanowisko Republiki Słowackiej opiera się na argumencie, zgodnie z którym postępowanie sądowe wszczęte przez urząd skarbowy przed Okresný súd Košice II i kontynuowane przed Krajský súd Košice było nieuniknione, ponieważ układ z wierzycielami, na który zezwolono w orzeczeniu właściwego sądu objętym powagą rzeczy osądzonej, nie mógł być uchylony przez urząd celny będący organem administracji.

50 W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 659/99 odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy nakazane decyzją Komisji musi być przeprowadzone bezzwłocznie i zgodnie z procedurami przewidzianymi w prawie krajowym zainteresowanego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidują one bezzwłoczne i skuteczne wykonanie rzeczonej decyzji.

51 Państwo członkowskie, które na mocy takiej decyzji Komisji zostaje zobowiązane do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, ma swobodę w zakresie wyboru środków służących wykonaniu tego obowiązku, o ile wybrane środki nie naruszają zakresu i skuteczności prawa Unii (zob. wyroki: z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie C-209/00 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. s. I-11695, pkt 34; z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie C-210/09 Scott i Kimberly Clark, Zb.Orz. s. I-4613, pkt 21).

52 Prawo Unii nakłada zatem obowiązek podjęcia wszelkich właściwych środków w celu zapewnienia wykonania decyzji Komisji nakazujących odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy, jednocześnie szanując szczególne cechy różnych procedur przewidzianych przez państwa członkowskie w tym zakresie. Należy pokreślić, że w niniejszej skardze zgodnie z tym prawem Komisja podniosła, iż nie ma żadnego zamiaru narzucać właściwym władzom Republiki Słowackiej dokładnego sposobu, w jaki pomoc państwa bezprawnie przyznana Fruconie powinna była zostać odzyskana, uznając przy tym, że przyjęty w tym celu sposób postępowania nie spełnia wymogu natychmiastowego i skutecznego odzyskania tej pomocy.

53 Okoliczność, iż w następstwie decyzji 2007/254 urząd skarbowy podjął kroki w celu odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy państwa na drodze sądowej, sama w sobie nie podlega krytyce, ponieważ państwo członkowskie ma swobodę – jak zaznaczono powyżej – wyboru środków służących wykonaniu ciążącego na nim obowiązku jej odzyskania.

54 Jednakże w niniejszej sprawie środki podjęte przez właściwe władze słowackie nie doprowadziły do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy, a zatem i do przywrócenia normalnych warunków. Główną przeszkodą w jej odzyskaniu była odmowa ze strony najpierw Okresný súd Košice II, a następnie Krajský súd Košice uwzględnienia

wniesionej przez urząd skarbowy skargi w celu odzyskania pomocy ze względu na okoliczność, iż układ z wierzycielami został objęty powagą rzeczy osądzonej.

55 W niniejszej sprawie powstaje pytanie, czy prawomocny charakter wydanego w ramach postępowania układowego krajowego orzeczenia sądowego zatwierdzającego układu z wierzycielami, z którego wynika częściowa rezygnacja z wierzytelności publicznej, uznana następnie przez Komisję za pomoc państwa, może uniemożliwić odzyskanie pomocy.

56 W tym względzie należy podkreślić przede wszystkim, że omawiana sytuacja różni się od tej w sprawie zakończonej przywołanym przez Komisję ww. wyrokiem Luccini, w którym Trybunał orzekł, iż prawo Unii stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu prawa krajowego wprowadzającego zasadę powagi rzeczy osądzonej, w przypadku gdy jego stosowanie uniemożliwia odzyskanie pomocy państwa przyznanej z naruszeniem prawa Unii, której niezgodność ze wspólnym rynkiem została stwierdzona w ostatecznej decyzji Komisji (zob. ww. wyrok w sprawie Luccini, pkt 63)

57 W niniejszej sprawie bowiem orzeczenie sądowe objęte powagą rzeczy osądzonej, na które powołuje się Republika Słowacka, jest wcześniejsze od decyzji, w której Komisja nakazała odzyskanie spornej pomocy.

58 W konsekwencji, jak twierdzi Republika Słowacka, ww. wyrok w sprawie Lucchini nie może mieć bezpośredniego znaczenia w niniejszej sprawie.

59 Po drugie należy przypomnieć znaczenie, jakie zasada powagi rzeczy osądzonej ma zarówno w porządku prawnym Unii, jak i w krajowych porządkach prawnych. Dla zapewnienia stabilności prawa i stosunków prawnych, jak też prawidłowego

administrowania wymiarem sprawiedliwości istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla tych środków terminów, były niepodważalne (wyroki: z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-224/01 Köbler, Rec. s. I-10239, pkt 38; z dnia 16 marca 2006 r. w sprawie C-234/04 Kapferer, Zb.Orz. s. I-2585, pkt 20; z dnia 3 września 2009 r. w sprawie C-2/08 Fallimento Olimpiclub, Zb.Orz. s. I-7501, pkt 22).

60 Prawo Unii nie zobowiązuje zatem sądu krajowego w każdym przypadku do zaprzestania stosowania krajowych przepisów proceduralnych nadających powagę rzeczy osądzonej danemu orzeczeniu, nawet jeśli umożliwiłoby to usunięcie naruszenia prawa Unii, które wynika z tego orzeczenia (zob. ww. wyroki: w sprawie Kapferer, pkt 21; w sprawie Fallimento Olimpiclub, pkt 23).

61 Jak podkreślił rzecznik generalny w opinii, zarówno z akt sprawy, jak też z uwag przedstawionych na rozprawie przez Republikę Słowacką wynika, iż zgodnie z prawem krajowym organy tego państwa członkowskiego dysponowały środkami, których staranne wykorzystanie mogło umożliwić temu państwu odzyskanie spornej pomocy.

62 Republika Słowacka nie przedstawiła jednak dokładnych informacji dotyczących okoliczności wykorzystania przez te organy środków, jakimi dysponowały.

63 W szczególności, jak zaznaczono w pkt 14 niniejszego wyroku, to państwo członkowskie nie sprecyzowało jasno, jakie działania podjęto w związku z wnioskiem urzędu skarbowego dotyczącym wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia od orzeczenia Krajský súd Košice z dnia 21 kwietnia 2008 r.

64 Trybunał może zatem jedynie stwierdzić, że wobec dokładnych zarzutów wysuwanych przez Komisję, Republika Słowacka nie przedstawia wystarczających informacji pozwalających uznać, że w terminie, który jej wyznaczono, podjęła wszelkie działania, jakie mogła w celu uzyskania zwrotu spornej pomocy.

65 W świetle powyższego należy stwierdzić, iż nie podejmując w wyznaczonym terminie wszelkich środków koniecznych do odzyskania od beneficjenta pomocy, o której mowa w decyzji 2007/254, Republika Słowacka uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyły na mocy art. 249 akapit czwarty WE oraz art. 2 tej decyzji.

W przedmiocie kosztów

66 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Słowackiej kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Nie podejmując w wyznaczonym terminie wszelkich środków koniecznych do odzyskania od beneficjenta bezprawnie przyznanej pomocy, o której mowa w decyzji Komisji 2007/254/WE z dnia 7 czerwca 2006 r. w sprawie pomocy państwa C 25/05 (ex NN 21/05) udzielonej przez Republikę Słowacką na rzecz Frucony Košice a.s., Republika Słowacka uchybiła zobowiązaniom,**

które na niej ciążyły na mocy art. 249 akapit czwarty WE oraz art. 2 tej decyzji.

2) Republika Słowacka zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy